

Xarxes tenyides, xarxes enfortides

BLANCA SALA I LLOPART

Sa Perola i la pesca a Calella.

Ajuntament de Palafrugell /
Diputació de Girona.
2008. 184 pàgines.

TERESA BONAL

Sa Perola, l'antic tenyidor de xarxes del Gremi de Pescadors de Sant Pere de Calella, centra l'interès del darrer volum de la col·lecció Quaderns de Palafrugell. Blanca Sala, arquitecta i llicenciada en antropologia cultural, va rebre l'encàrrec d'avaluar tècnica-ment aquest modest edifici del segle XVII, després que els hereus del gremi en fessin donació a l'Ajuntament, i el resultat va confirmar el gran interès patrimonial de Sa Perola pel seu excepcional estat de conservació, per la seva singularitat, atès que actualment quasi no queda rastre dels molts tints o perols que havien existit al llarg del litoral català, i finalment per la seva situació privilegiada al nucli de Calella, ran de la platja del Port Bo.

La descripció de l'espai físic i del procés de tenyir les xarxes que s'hi portava a terme es complementa amb l'estudi de la resta d'aspectes que envoltaven l'activitat pesquera dels seus

habitants fins a conformar un veritable mosaic de la història del poble de Calella, una història que cal recordar i explicar perquè el turisme n'ha canviat tan radicalment la imatge que el passat mariner, avui, ja gairebé només perdura en la lletra d'una havanera. Aquí rau el principal interès d'aquest llibre, que, amb una acurada presentació realçada per la millora estètica del nou disseny, recupera la memòria històrica local, l'enfoca des d'un vessant més etnològic –per la formació de l'autora– i l'explica amb afany divulgatiu –les etapes de la feina de tenyir, per exemple, hi apareixen minuciosament il·lustrades amb dibuixos de Pedro Osuna–. És cert que no s'hi aporta gaire res de nou sobre els tints o el món de la pesca en general, però l'avenç està en el fet de poder disposar de tota la informació que fins ara es trobava dispersa en diverses publicacions en un sol volum monogràfic i, sobretot, en què se centra en l'àmbit geogràfic de Calella, gran oblidada –per la

MARTA PLANELLAS-WITZSCH

El somriure de Catalunya

Editorial Dux. Barcelona,
2008. 243 pàgines.

Retrat biogràfic de l'empordanès Jaume Miravittles (1906-1988), un dels polítics i escriptors més polifacètics del segle xx. Durant la Guerra Civil va dirigir el Comissariat de Propaganda de la Generalitat. Amb pròleg d'Heribert Barrera.

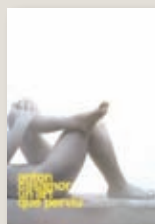

JOAN MARGARIT

Corona regvm

A cura de M. Isabel Segarra.
Edicions Vitel·la. Bellcaire
d'Empordà, 2008. 2 vol.

Un tractat humanístic dedicat a l'educació de Ferran d'Aragó, el futur rei Catòlic, on l'autor articulà el seu pensament moral i polític. És també un compendi de les virtuts d'un bon monarca: una per cada una de les trenta gemmes de la corona.

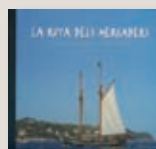

ANTON CASAMOR

Un art que perviu

Consorci Museu de l'Empordà, Museu d'Art de Girona i Museu Comarcal de la Garrotxa, 2008. 93 pàgines.

Catàleg de l'exposició retrospectiva de l'escultor de Navata (1907-1979). Imatges de la selecció d'obres de bronze, pedra, marbre o guix, amb dibuixos i apunts, paisatges i retrats sobre tela. La mostra itinerant es clou a Olot.

DIVERSOS AUTORS

La ruta dels mercaders

Ajuntament de Lloret,
Obreria de l'Ermita de Santa Cristina, Confraria Sant Elm i Club Marina.
Lloret, 2008. 165 pàgines.

Les impressions d'un viatge en veler per la Mediterrània durant 15 dies de l'agost del 2007. Una visió de tots els participants, amb bones fotografies de l'aventura.

DIVERSOS AUTORS

Annals de l'Institut d'Estudis Gironins

Treballs en homenatge al Dr. Enric Mirambell.
Institut d'Estudis Gironins.
Girona, 2008. 664 pàgines.

L'Institut continua la tradició d'homenatjar els estudiosos de la cultura. Un recull de treballs, la majoria centrats en la ciutat de Girona, que abraça moltes àrees del saber: història, literatura, art, llibres...

recent davallada de l'activitat pesquera- en la majoria dels darrers estudis sobre pesca al nostre litoral, malgrat el seu dinamisme fins ben avançat el segle passat.

D'altra banda, el fet d'abordar el valor patrimonial de Sa Perola tenint en compte la història, l'etnologia i la cultura permet una radiografia més completa, perquè fa especial esment de les persones que habiten l'espai i de

la forma com s'hi relacionen. Això permet la inclusió de capítols que tracten temes aparentment tan variats com la feina de les dones i les relacions socials, al costat dels que s'ocupen de l'organització de la societat de pescadors i de les característiques dels recursos i la productivitat del sector. I a més a més, en recull la veu dels mateixos protagonistes, transcrivint literalment les entrevistes en l'annex final.

Els orígens de l'ensenyament públic

LLUÍS BUSCATÓ I SOMOZA

Un professorat mal remunerat i poc motivat, unes instal·lacions escolars petites i incapaces d'acollir en condicions dignes un alumnat creixent, una programació escolar antiquada i poc real per fer front a un món en transformació i uns dirigents polítics que, barroerament, utilitzaven les normatives reguladores de l'ensenyament en benefici propi i com a arma en contra dels seus enemics. Realment, si no fos pel tema monetari, que gràcies a Déu ha millorat, hom podria pensar que parlem de l'ensenyament actual. Tanmateix, això i molt més és el que trobem en l'obra de Joan Olòriz dedicada a la història de l'Institut de Segon Ensenyament de Girona.

Personalment, crec que el mèrit més gran d'aquest treball és que emmarca a la perfecció la fundació d'aquest centre docent dins del seu context històric, el de la consolidació del nou estat liberal burgès. Un cop derrotades militarment les forces de l'antic règim i l'ala més radical del liberalisme, el nou estat liberal conservador passà a fer-se càrrec, d'una forma

lenta i sovint contradictòria, de la formació cultural dels fills de les elits. Per quina raó? Doncs perquè el nou Estat no podia permetre que un dels principals defensors de l'antic règim, l'Església, continués gaudint de l'exclusivitat en aquest àmbit. Així doncs, sorgí un sistema d'ensenyament minoritari i elitista, on la formació primària es deixava a mans d'uns ajuntaments empobrits i poc propensos a la seva difusió i millora, mentre que l'ensenyament secundari, limitat a uns escassos centres, esdevingué un mitjà per formar la nova burgesia emergent. És a dir, fou una via per infondre entre els fills de les classes benestants una nova escala de valors que les cohesionava i permetia exercir còmodament un paper dirigent davant del conjunt de la societat. L'alumnat, doncs, responia a aquests condicionants, atès que era seleccionat bàsicament segons criteris econòmics i format d'acord amb l'ideari burgès. Per citar un exemple, només cal observar la importància que es donava a certes assignatures que ja havien quedat totalment desfasades, com el llatí o la retòrica, mentre que l'ense-

JOAN OLÒRIZ.

L'Institut de Segon Ensenyament de Girona (1845-1900)

CCG Edicions.

Girona, 2008.

266 pàgines.

nyament professional era poc, per no dir gens, valorat.

Tanmateix, tot i aquests handicaps, no es pot negar -i Olòriz ho demostra de forma fefaent- que l'Institut de Segon Ensenyament de Girona i el seu homònim de Figueres suposaren un primer pas cap a l'aparició a la província de Girona d'un sistema públic d'ensenyament laic i secularitzat. Per tot això, crec que és un llibre bàsic per entendre els orígens de l'ensenyament públic espanyol, a partir d'un cas concret, l'institut de Girona, el qual permet veure les seves virtuts i mancances, algunes de les quals encara són ben paleses actualment.